

โครงการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟู

ชุมชนตลาดแก้อริมน้ำทุ่งหลวงรังสิต

A Research for Conservation and Renovation Guideline of
Toong - Laung - Rungsit Water base Community

โดย

กิตติศักดิ์ วิทยาโกมลเลิศ และคณะ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
กันยายน 2553

แบบสรุปผู้บริหาร

1. รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย / แผนงานวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง

โครงการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนตลาดเก่าริมน้ำทุ่งหลวงรังสิต.....
A Research for Conservation and Renovation Guideline of Toong – Laung – Rungsit
Water base Community.....

1.2 ชื่อคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ 1) นายกิตติศักดิ์ วิทยาโกมลเลิศ

อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม
สังกัด : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
39 หมู่ 1 ถนนรังสิต – นครนายก ตำบลคลอง 6 อำเภอธัญบุรี
จังหวัดปทุมธานี โทรศัพท์/โทรสาร 02-5494771 / 02-5494775
E-mail address : ti666ti@hotmail.com

นักวิจัย 2) นางสาวลัญจรัศ ฟูมชลิต

อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม
สังกัด : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ช่วยวิจัย 3) นางสาวจิราวรรณ ศิริวานิชกุล

อาจารย์ประจำภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
สังกัด : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

4) นายสุทธิพงษ์ วงศ์วิวัฒน์

5) นางสาวเสาวนิต ขุนศรี

1.3 งบประมาณและระยะเวลาทำวิจัย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี พ.ศ. 2551 จำนวนเงิน 562,000 บาท
ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี หรือ 12 เดือน เริ่มทำการวิจัยเมื่อ ตุลาคม 2551
ถึง กันยายน 2553 (ขยายเวลา)

2. สรุปโครงการวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาถึงเหตุและผล ของการเปลี่ยนแปลงสภาพชุมชน ที่ได้มีการปรับเปลี่ยนสภาพจากชุมชนที่เคยอาศัยน้ำจากแม่น้ำลำคลอง เข้าสู่สภาพของความเป็นเมืองบกที่อยู่กับถนน รับกับกระแสพัฒนาการเป็นเมืองสมัยใหม่ หากแต่ทั้งตัวเมืองกลับซ่อนทับอยู่บนรูปแบบชุมชนเดิมที่เคยอาศัยเกาะตัวอยู่กับน้ำ ฟังพาน้ำจึงเป็นเมืองได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงโดยตรงในด้านต่างๆ การศึกษานี้จึง

เป็นไป เพื่อการทำความเข้าใจในพื้นที่ ให้ทราบถึงความเป็นมา ปัจจัยและรูปแบบของการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐาน การฟื้นฟูที่นำมาใช้ศึกษาปัจจัย และรูปแบบที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมกับการฟื้นฟูพื้นที่ โดยผ่านการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนา และการฟื้นฟูต่างๆ ทั้งชุมชนและเมืองที่อยู่ในสภาพความเปลี่ยนแปลงเดียวกัน ข้อดี ข้อเสียแบบต่างๆ โดยทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น แล้วจึงนำผลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์พัฒนาเป็นแนวทางในการฟื้นฟูเมืองที่มีพื้นฐาน รูปแบบการตั้งถิ่นฐานเมืองแบบพึ่งน้ำที่เหมาะสม เพื่อจะได้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาเมืองที่ขาดการคำนึงถึงสภาพเมือง และชุมชนดังเช่น รูปแบบการพัฒนาเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1)..... เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ของบริเวณทุ่งหลวงรังสิต ระบบชุมชน และชุมชนศูนย์กลางจากร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในอดีต เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่น กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนจากภายใน
- 2) เพื่อพัฒนาแนวทางและขั้นตอนการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนตลาดริมน้ำทุ่งหลวงรังสิต และย่านพาณิชย์กรรมในอดีตในเชิงเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย และนำมาประยุกต์เป็นแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเสนอแนะข้อควรระวังและขั้นตอนการจัดทำการอนุรักษ์เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ ได้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่มุ่งเน้นที่จะกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและเกิดจิตสำนึกรักชุมชนที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนย่านเก่าที่เสื่อมโทรมจากภายในชุมชนเอง สร้างให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและให้ชุมชนสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้เป็นการอนุรักษ์ชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีขอบเขตในการศึกษาวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่วิจัยอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า ทุ่งหลวงรังสิต ในปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี แต่การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาไปถึงระบบความเชื่อมโยงของชุมชน รวมถึงขอบเขตอิทธิพลของชุมชน ดังนั้นเมื่อคณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้ว จึงได้กำหนดพื้นที่การศึกษาโดยอาศัยพื้นที่ประวัติศาสตร์ของโครงการขุดคลองรังสิตที่เป็นพื้นฐานในการศึกษา ซึ่งได้ทำการตัดพื้นที่บางส่วนออกไป โดยมีขอบเขตพื้นที่ดังนี้

ทิศเหนือ.....	สิ้นสุดที่ชุมชนริมคลองรพีพัฒนังฝั่งเหนือ
ทิศใต้.....	สิ้นสุดที่ชุมชนริมคลองคลองหกวางฝั่งใต้
ทิศตะวันออก.....	สิ้นสุดที่ชุมชนคลอง 12
ด้านทิศตะวันตก.....	สิ้นสุดที่ชุมชนคลอง 1

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

- 1) ศึกษาความเป็นมาของชุมชน ลักษณะพิเศษของการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ลักษณะทางเศรษฐกิจ ลักษณะสถาปัตยกรรม เพื่อให้ทราบถึงอัตลักษณ์ของชุมชนบริเวณทุ่งหลวงรังสิต
- 2) ศึกษาการกระจายตัวของร่องรอยการตั้งถิ่นฐานในอดีตของชุมชนต่างๆ และนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาระบบชุมชน ระบบการพึ่งพากันของชุมชน เขตอิทธิพลของชุมชน ชุมชนศูนย์กลางต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 3) ศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน กรรมสิทธิ์ที่ดินของชุมชน ลักษณะทางสถาปัตยกรรม ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อหาเอกลักษณ์และตัวตนที่แตกต่างกันของแต่ละชุมชน
- 4) ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ และย่านเก่าที่มีการศึกษาวิจัย และประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่างๆ เช่น ตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น ในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อหาข้อดีข้อเสีย นำมาประยุกต์ใช้กับการวิจัย และชุมชนตัวอย่างที่คัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษา
- 5) จัดทำแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาจากภายในชุมชนเอง พร้อมทั้งเสนอแนะข้อควรระวัง และวิธีการการดำเนินการอนุรักษ์อย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ ต่อไปได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คณะผู้วิจัยคาดว่า เมื่อการดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนย่านเก่าริมน้ำชุมชนอื่นๆ ต่อไป ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้ สามารถแบ่งออกตามระดับของการวิจัยได้ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยคาดว่า การค้นหาลักษณะ อัตลักษณ์ ซึ่งหมายถึงความเป็นตัวตนและเอกลักษณ์ของชุมชนในภาพรวมของทุ่งหลวงรังสิต จะเป็นการกระตุ้นในคนในชุมชนเริ่มตระหนักถึงการมีอยู่ และความสำคัญของชุมชนที่มีมาตั้งแต่อดีต เกิดความพอใจและภูมิใจที่จะอาศัยอยู่ในชุมชน และมีจิตสำนึกที่จะฟื้นฟูชุมชนที่มีสภาพเสื่อมโทรมในปัจจุบัน ให้กลับมีชีวิต และรุ่งเรืองดังเช่นในอดีตที่เคยเป็นมา
- 2) ในระยะที่ 2 จะเป็นการจัดทำแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน โดยเป็นการยกกรณีศึกษาขึ้นมาเพื่อจัดทำแนวทางโดยละเอียด ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าในขั้นตอนนี้ จะเป็นการกระตุ้นในคนในชุมชนหันมาร่วมมือกันในการที่จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์จากภายใน ซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนในระยะยาว

- 3) คณะผู้วิจัยคาดว่า เมื่อดำเนินโครงการแล้วเสร็จจะมีชุมชนอย่างน้อย 1 ชุมชนในพื้นที่ทุ่งหลวงรังสิต ที่สามารถฟื้นฟูขึ้นมามีชีวิตชีวาดังเช่นในอดีต มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้น และเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนอื่นๆ ต่อไป

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็น 2 รูปแบบ คือ **“การวิจัยเชิงปฏิบัติการ”** และ **“การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ”** ซึ่งเป็นการทำงานในชุมชนที่คัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษาโดยตรง โดยอาศัยกระบวนการประชาสังคมมาประกอบกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ และแบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 3 ขั้น ขั้นที่ 1 คือการค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนและการพิสูจน์สมมติฐาน ขั้นที่ 2 การออกแบบแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนและการปรับปรุงแนวทาง ขั้นที่ 3 การสรุปแนวทางที่เหมาะสม รูปแบบและวิธีการ รวมทั้งข้อควรระวังต่างๆ ในการดำเนินการตามแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาชุมชนตลาดเก่า เพื่อการท่องเที่ยวเป็นเหมือนทางออกสำคัญทางหนึ่งในการที่จะรักษา มรดกคุณค่าที่คนรุ่นก่อนทำไว้ เป็นรากฐานของสังคม และเป็นสิ่งกำหนดตัวตนของเรา ซึ่งถึงแม้บางครั้ง จะถูกหลงลืมมองข้ามไป หนทางการท่องเที่ยวที่ผ่านการคิดการจัดการวางแผนที่ดี พิจารณาครบถ้วนในทุกๆ มิติ ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ที่ช่วยอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาชุมชนตลาดเก่า ซึ่งถ้าปล่อยให้ผ่านไปนานวันจะยังมีแต่สูญสลายหายไป แนวคิดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาชุมชนตลาดเก่า เพื่อการท่องเที่ยว เริ่มต้นจากการศึกษาที่ต้องมอง และพิจารณาอย่างรอบด้าน ดูถึงคุณค่า เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชน คุณภาพผู้คนสังคม และอนาคตการเติบโต ความหวังในการเปลี่ยนแปลง จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ด้วยหลักคิด ทฤษฎี ทางวิชาการ ผสานกับการวิเคราะห์ผ่านตัวอย่าง กรณีศึกษา เพื่อดูถึงโอกาส และข้อควรระวังต่างๆ และสุดท้าย จึงพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะ โดยเกิดจากการผสาน การอนุรักษ์ ที่คิดถึงตัวตน ความเป็นไปได้ในการจัดดูแล จัดการ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง และผู้อื่น การฟื้นฟู ที่ต้องคิดถึง ความเป็นจริงในชีวิต การสร้างแนวร่วมทางความคิด ในการร่วมมือดูแลจัดการ ทั้งการยกระดับคุณค่า เพื่อสร้างทั้ง โอกาส และภาพลักษณะที่ดีต่ออนาคต โดยทั้งหลายเหล่านี้ต้องผ่านแผน และผังการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อควบคุมการขยายตัวที่จะเกิดขึ้นไปอย่างเหมาะสม ในเรื่องความยั่งยืน ต้องมองถึงความร่วมมือเป็นเครือข่ายในการที่จะกำหนดตนเอง ไม่ให้ซ้ำซ้อน และสนับสนุนเกื้อกูลกัน ทั้งในมิติของพื้นที่ ประเด็น หรือความสนใจ และสุดท้ายในเรื่องของความยั่งยืนต้องเกิดจากการพัฒนาคน พัฒนาจิตใจ ความคิด ไปพร้อมๆ กับการพัฒนาทางกายภาพชุมชน เพื่อที่จะเป็นเกราะป้องกันความเจริญ ความเปลี่ยนแปลงที่จะเข้ามา ไม่ให้ทำลายสังคม ชุมชนลงได้

ทั้งหมดนี้คือกระบวนการ ที่นำไปสู่แนวทางการอนุรักษ์ และฟื้นฟูชุมชน ที่สามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่างเพื่อการศึกษาวางแผนให้กับชุมชนอื่นๆ ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการรักษาชุมชน ที่ทรุดโทรมให้ฟื้นฟูขึ้นอย่างยั่งยืน มั่นคง และเหมาะสมกับตัวตนของแต่ละชุมชน

3. บทคัดย่อภาษาไทย และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract)

ทุ่งรังสิต หรือทุ่งหลวงรังสิต เป็นพื้นที่ชุมชนที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นผลจากโครงการขุดคลองรังสิตประยูรศักดิ์และคลองซอยต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมและเป็นเส้นทางคมนาคมทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานเป็นแหล่งชุมชนริมน้ำ (Water-base Communities) ที่มีความสำคัญในการค้าข้าวในบริเวณจุดตัดของคลองสายหลักและคลองซอยอยู่โดยทั่วไปตั้งแต่นั้น ความน่าสนใจของโครงการวิจัยนี้อยู่ที่ ชุมชนเก่าริมน้ำเหล่านี้กำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง ที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจแบบทุนนิยม คำถามที่คณะผู้วิจัยพยายามหาคำตอบคือ **ชุมชนเหล่านี้จะอยู่ต่อไปอย่างไร โดยยังคงอัตลักษณ์ของชุมชนมิให้เลือนหายไปตามกระแส การพัฒนา?**

เพื่อตอบคำถามดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวคิดของการวิจัยโดยอาศัย **“ทฤษฎีสถาปสถาน”** ซึ่งถูกเสนอโดย ศ.นพ.ประเวศ วชิ เป็นพื้นฐานในการศึกษาและวิเคราะห์โครงการ และนำผลสรุปมาพัฒนาเป็นแนวทางที่มีความยั่งยืนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนตลาดเก่าริมน้ำทุ่งหลวงรังสิต ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่มียาวกว่า 100 ปี โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ

1) เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ อัตลักษณ์ของบริเวณทุ่งหลวงรังสิต ระบบชุมชน และชุมชนศูนย์กลางจากร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในอดีต เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่น กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนจากภายใน

2) เพื่อพัฒนาแนวทางและขั้นตอนการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนตลาดริมน้ำทุ่งหลวงรังสิต และย่านพาณิชย์กรรมในอดีตในเชิงเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสีย และนำมาประยุกต์เป็นแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเสนอแนะข้อควรระวัง และขั้นตอนการจัดทำการอนุรักษ์เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ ได้ต่อไป

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็น 2 รูปแบบ คือ **“การวิจัยเชิงปฏิบัติการ”** และ **“การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ”** ซึ่งเป็นการทำงานในชุมชนที่คัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษาโดยตรง โดยอาศัยกระบวนการประชาสังคมมาประกอบกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ และแบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 คือการค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนและการพิสูจน์สมมติฐาน ขั้นที่ 2 การออกแบบแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนและการปรับปรุงแนวทาง ขั้นที่ 3 การสรุปแนวทางที่เหมาะสม รูปแบบและวิธีการ รวมทั้งข้อควรระวังต่างๆ ในการดำเนินการตามแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน

จากแนวทางการศึกษา คณะผู้วิจัยได้พิสูจน์แล้วว่าในการที่จะทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนใดชุมชนหนึ่งขึ้นมา นั้น จะต้องประกอบไปด้วย 3 ภาคส่วนตามทฤษฎีสถาปสถานเสมอ ได้แก่ภาครัฐ ภาคประชาชน ซึ่งได้แก่ชุมชน และภาควิชาการ ชุมชนตัวอย่างที่ยกมาเป็นกรณีเปรียบเทียบก็เช่นเดียวกัน สำหรับชุมชนตัวอย่างในพื้นที่ทุ่งหลวงรังสิต ได้คัดเลือกเอาชุมชน คลอง 3 รังสิต และชุมชนคลอง 12 ถ้าถูกนำมาเป็นกรณีศึกษา ซึ่งนอกจากจะพบความร่วมมือในการผลักดันการพัฒนาและฟื้นฟูชุมชนที่เป็นรูปธรรม ยังพบว่า นอกจากแรงขับเคลื่อนจากภาครัฐและภาควิชาการแล้ว แรงขับเคลื่อนจากภายในของชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะผลักดันให้แนวทางการอนุรักษ์เกิดเป็น

รูปธรรมและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปในแต่ละชุมชน นอกจากนี้การที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ในขั้นตอนของการออกแบบการวิจัย ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์และเสนอแนวทาง ยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงความเป็นตัวตน จนนำมาซึ่งแนวทางการฟื้นฟูที่เกิดจากการคิดร่วมกัน และเกิดเป็นแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเฉพาะชุมชน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่นๆ ได้ต่อไป

ABSTRACT

Toong-Laung-Rungsit was the large agricultural communities that were built since the period of King Rama V of Thailand which was started The Rungsitprayulasak dirgge Project to open the new land for agriculture and transportation. After that the land was became to the “Water-base communities” that facing to the river at the junction of main canal and sub-canals also became to the center of waterway transport of rice. The most attractive of this project is “*How the communities can survive in the globalization and global economical?*” and “*How to protect the characteristics and pass to the future?*”

To find out the answers, our team designed the research methodology base on “Three Triangle Theory”, the presented by Prof. Dr. Pravest Vasi to make the Conservation and Renovation Guideline of Toong – Laung – Rungsit Water base Communities, the 100s year’s old communities in the 2 main objectives,

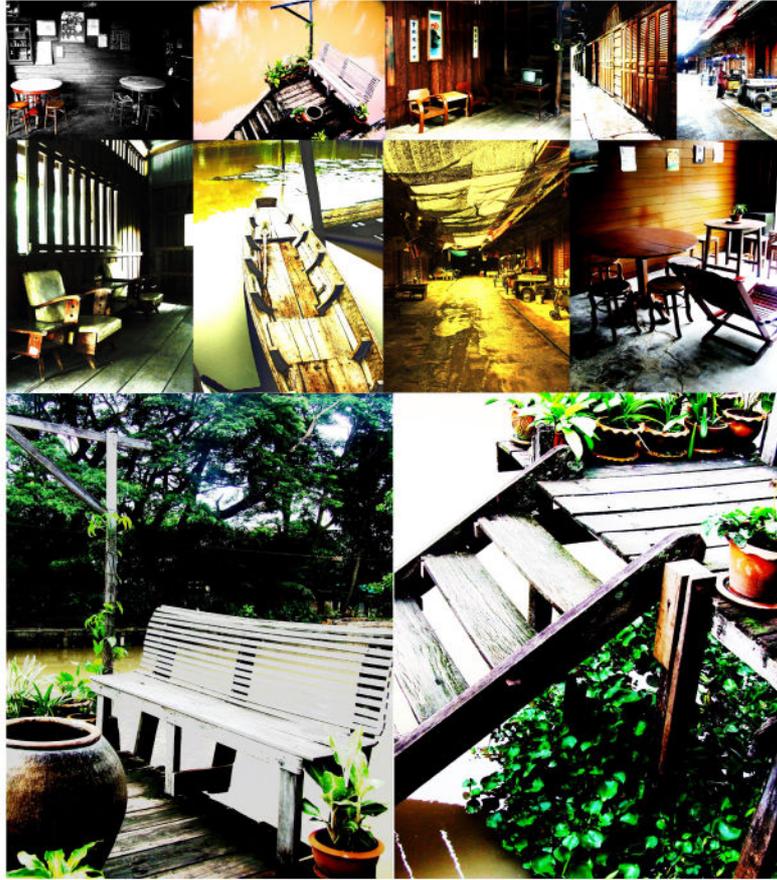
1) To identify the community’s characteristics, old communities system, community’s center, and footprint of settlement to make up the community realization in individual characteristic and burst from inside to be protected the communities.

2) To observe the development guideline and processes which are appropriate for conservation and renovation in old communities in the way of comparative research with other communities and presented the suggestion of criteria and the solutions to keep off some critical problems.

Accordingly, the method of research was created in 2 ways, first is “Workshop Research” with Participation processes. Second is “Comparative Research” with other old community’s guideline to approve the assumption and find the new suitable ways for community’s protection in sustainable approaches. In that 2 ways, the research was separated in 3 steps, 1) Step one is to locate the identity of the community and prove hypotheses. 2) To design guidelines for conservation and community rehabilitation and improvement approaches. 3) Present an appropriate method in conservation, renovation and development, included criteria and suggestion. Please note that, all action is worked together with 3 cooperation, government, researcher and communicators.

In finally, it has been shown conservation and renovation method in old communities which always included in 3 Cooperation, following the three triangle theories not only in the case study in Klong 3

Rungsit Community and Klong 12 Lamlukka Community but also in all case of community in term of conservation and renovation. For the Klong 3 Rungsit Community and Klong 12 Lamlukka Community, the case study, we found the special beginning, the value that being rare and quality of community relationship, organized and pushing the process of the conservation while many other communities organized from local government or other organizations. This show the important thing “Burst from inside and community strongly” push the communicators and the cooperators (governance and academic) to realize and work together to find out the appropriate approaches to conserve old communities. More over, the public participation method is very important tool in term of community’s conservation, renovation and development.

การต้องโตเข้าไปสักก้าว เข้าไปสักวันหรือหลาย ๆ วัน
 ถ้าเพื่อการทำใจเพื่อความเข้าใจ เพื่อเพิ่มความแน่ใจยิ่งขึ้น
 ในผลที่ตามมาคงไม่ใช่เรื่องเสียหาย
 ใสใจกับเรื่องเหล่านี้มากขึ้นเท่าไร ความเสียหายที่เกิดตามมาคงน้อยลงเท่านั้น!

"เพราะไม่มีอะไรที่แลกได้มาฟรีๆ ทุกอย่างย่อมมีข้อแลกเปลี่ยนเสมอ"

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

196 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 02-5612445

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

39 หมู่ 1 ถนนรังสิต - นครนายก ตำบลคลอง 6 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110 โทรศัพท์/โทรสาร 02-5494771 / 02-5494775